

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Crisis Theologica

Cárdenas, Juan de

Sevilla, 1687

Dissertatio VIII. An teneamur diligere proximum actu interno, & formali; & an possimus præcepto diligendi proximum satisfacere per solos actus externos?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75689)

Nevo. iuris, Alexander de Nevo, Præpositus,
 Præposit. Henricus, Raynerius, Friburgo, Asten
 Henric. sis, Angelus, Rosella, Sylvester, Tabie-
 Rayner. na, Armilla, Turrecremata, Gaeta,
 Friburg. Gregorius Lopez, Perez, Matienzo, &
 Asten. Vgolinus. Et ideo Authores Societa-
 Angel. tis stant pro hac sententiâ. Ita ultra
 Rosela Thom. Sanchez, & Enriquez lib. 11.
 Silvest. cap. 4. num. 2. Toletus in Sum. lib. 7.
 Tabiena. cap. 24. num. 2. Tannerus quæst. 6. de
 Armilla. Matrim. dub. 3. n. 42. Fagundez in 6.
 Turrecr. cap. 24. num. 2. Tannerus quæst. 6. de
 Gaeta. Matrim. dub. 3. n. 42. Fagundez in 6.
 Gregor. præc. decal. lib. 6. cap. 3. num. 5. Præpo-
 Perez. situs quæst. 6. de Matrim. dub. 23. num.
 Matienz. 172. Amicus disp. 26. de Matrim. sect.
 Vgolin. 3. n. 36. Dicastillo disp. 9. de Matrim.
 Th. Sánchez. dub. 2. num. 14. Conink disp. 34. de Sa-
 Enrig. cram dub. 1. num. 12. & quam plures
 Tolet. alij.
 Tanner. 62. Cum ergo hæc sit sententia
 Fagund. Sanctorum Patrum, & quam agmine
 Præpositi. facto secuti sunt Theologi, & iuris-
 Amicus. prudentes, dicendum est, id esse suf-
 Dicastill. ficiens motivum ad damnationem
 Conink. oppositæ doctrinæ. Et autoritas pau-
 corum, qui tenuere oppositam opi-
 nionem absque vrgenti fundamento,
 reputari debet levis momenti; ideoque
 dare non potuit probabilitatem suæ
 opinioni.

63. Ratio autem, quæ suffragatur communi doctrinæ, est moraliter evidens. Est enim evidenter dissonum rationi invertere ordinem intrinsicum à natura constitutum pro conservatione speciei humanæ: sed qui vititur copula coniugali propter solam voluptatem, invertit eum ordinem: ergo est dissonum rationi vti copula coniugali propter solam voluptatem, atque adeo peccatum saltem veniale. Minor patet: nam voluptas cõstituta est à natura in ordine ad copulam coniugalem, & procreationem prolis pro conservatione speciei: ergo invertit ordinem naturæ, qui non ordinat voluptatem ad copulam coniugalem, sed potius copulam cõiugalem, ad voluptatem capiendâ.

64. Confirmatur. Nam omnia delectabilia, quæ in vsum hominis veniunt, ordinantur ad aliquam huius, vitæ necessitatem sublevandam, tamquam ad finem; vt loquitur S. Thomas citatus cap. 1. art. 3. quæst. 2. ergo voluptas, quæ intervenit in copula, ordinatur ad necessitatem conservationis speciei tamquam ad finem: ergo pervertit hunc ordinem, qui ordinat copulam ad voluptatem.

65. Et ex his patet ad quintam quæstionem, an sit peccatum veniale vti copula coniugali propter finem aliquem matrimonio extraneum? V. g. propter consequendum à coniuge aliquod donum, vel propter aliud commodum. Nam ex dictis patet, si fiat solum propter eum finem, esse culpam saltem venialem; quia deseritur finis intrinsecus eius operationis, & assumitur solus finis extraneus. Id enim rationi dissonat.

DISERTATIO. VIII.

Anteneamur diligere proximum actu interno, & formali; & an possimus præcepto diligendi proximum satisfacere per solos actus externos?

CAPVT I.

Referuntur propositiones damnatæ, & aliorum placita circa earum intelligentiam.

NON EGET SVMMARIO.

I Decima ex damanatis propositio hæc est: *Non tenemur proximum diligere actu interno, & for-*

SUMMARIVM.

formali. Valdecim est: *Præcepto proximum diligendi satisfacere possumus per solos actus externos.* Ex quarum propositionum damnatio ne habetur, admittere nos debere tam quã doctrinam certam, præcepto diligendi proximum, Non satisfieri per solos actus externos, sed manere obligationem diligendi illum actu dilectionis interno, & formali.

2. Quam varia sint hominum ingenia, & iudicia, clarè conspicitur in eo, quod Filguera in expositione propositionis. 10. pag. 64. citat. P. Suarium pro opinione damnata; Lumbierius vero tom. 3. Sum. in exposit. eiusdem propositionis num. 1802. pag. 1125. eundem Suarium pro contradictoria opinionis damnata.

3. Vt Filguera suadeat, sententiam Suarij esse propositionem damnatam refert verba eiusdem disp. 5. de Charit. Sect. 4. n. 4. huius tenoris. *Dico, quod spectat ad exercitium internorum actuum, PER SE non obligari nos ad illum actum eliciendum, in illo SISTENDO, id est, propter amandum tantum, sicut diximus de amore Dei. . . . Hinc fit, hunc amorem internum solum cadere in præceptum, vel quando necessarius est ad opus externum, & beneficium proximo præstandum, vel ad vitandũ odium, & offensionem proximi.*

CAPVT. II.

An vi huius decreti maneat damnata opinio docens, dari obligationem eliciendi actum internum, & formalem dilectionis proximi in occasiõibus necessarijs; non tamen esse obligationem per se, extra occasiones necessitatis proximi?

Quot quæstiones discutienda veniunt? n. 4.

Propositio in titulo posita non damnatur expresse. n. 5.

Propositio damnata non ponit obligationem per se. n. 6.

Propositio, de qua loquimur, & propositio damnata non sunt æquivalentes. n. 7.

Propositio, de qua loquimur, non infert propositionem damnatam; & ideo non damnatur virtualiter. n. 8.

An sit virtualiter damnata ex eo, quod infertur ex damnata. n. 9 & 10.

Alius modus inferendi propositionem damnatam rejicitur. num. 11. & 12.

Explicatur amplius sententia Suarij. n. 13. & seqq.

4. **E**X proxime dictis constat Filguera non putare, eam propositionem, quam docuit P. Suarius, manere damnatam, quia quamvis admittat obligationem eliciendi actum internum, & formalem dilectionis proximi, dicit, eam non esse obligationem per se. Circa quam materiam duæ quæstiones discutiendæ veniunt. Prima, an ea opinio illorum Doctorum damnata maneat expresse, aut virtualiter, quam discutiemus primo loco. Secunda, quam in cap. 4. examinabimus, est, quænam sententia sit vera, aut probabilior, an ea, quæ ponit eam obligationem per se; an quæ ponit illam per accidens.

5. Dicendum tamen est primo. Propositionem in fronte huius capituli præfixam, atque adeo opinionem Suarij non subiacere expresse damnationi in hoc decreto contentæ. Probat primo. Opinio damnata est illa, quæ negat obligationem eliciendi actum internum, & formalem dilectionis

nis proximi: sed opinio Suarj non negat obligationem eliciendi actum internum, & formalem dilectionis proximi: ergo ea non subiacet huic damnationi. Maior, & consequentia patent.

6. Minor probatur. Nam opinio Suarj admittit eam obligationem, quam vis dicat, eam non esse *per se*; ergo re ipsa non negat talē obligationem. Et confirmatur. Nam propositio damnata non ponit terminum *per se*; ergo non damnat propositionem, quæ talem obligationem admittit, licet dicat, eam obligationem non esse *per se*.

7. Probatur secundo. Ut propositio Suarj maneat damnata ex damnatione propositionis decimæ, debet esse æquivalens ei propositioni decimæ: sed hæc propositio; *Non tenemur Proximum diligere PER SE actu interno, & formali*; non æquivalet huic damnatæ, *Non tenemur proximum diligere actu interno, & formali*: Ergo illa prima propositio non manet damnata. Probatur Minor: quia non sunt æquivalentes illæ propositiones, quarum vna dicit aliquid, quod non dicit alia, vt ex ipsa terminorum apprehensione evidens est.

8. Dicendum est secundo, præfatam opinionem Suarj non manere virtualiter damnatam, sive antiquatam. Probatur. Nam, vt in superioribus observavi, illa opinio manet antiquata, & virtualiter damnata, quæ est antecedens, vnde evidenter infertur propositio damnata; quia in evidenti argumentatione nõ potest esse antecedens verum, & consequens falsum: quod si consequens est falsum, evidens est, quod antecedens est falsum. Sed opinio eorum Doctorum non est antecedens, vnde inferatur propositio damnata: ergo ea opinio non manet antiquata, neque virtualiter damnata. Probatur minor. Nam ex eo, quod non detur obligatio

per se; non infertur, quod non detur obligatio; præcipue cum Suarius expresse asserat, dari eam obligationem, quamvis eam dicat non esse obligationem per se.

9. Dices primo. Licet hæc propositio, *Non tenemur proximum diligere PER SE actu interno, & formali*, Non sit antecedens inferens propositionem damnatam; est tamen consequens illatum ex illa: atqui propositio, quæ infertur ex propositione damnata, est etiam virtualiter damnata: ergo.

10. Hæc tamen obiectio non potest opponi à viro Dialectico; sciunt enim Dialectici, ex propositione falsa & damnabili posse inferri consequens verum. Vt patet in hoc syllogismo: *Omnis lapis est homo, Petrus est lapis, ergo Petrus est homo*. Vbi clare cernitur ex antecedenti ex vtraque parte falso inferri consequens verum, & evidens. Quare ad obiectionem, concessa Maiori, neganda est Minor.

11. Dices secundo. Ex hac damnatione inferri, quod datur obligatio per se diligendi proximum actu interno, & formali. Nam si non detur obligatio per se, poterit contingere, quod aliquis nunquam teneatur diligere proximum actu interno, & formali, scilicet si non dentur occasiones, in quibus necessarius sit ille actus dilectionis proximi.

12. Respondetur, esse moraliter impossibile, quod in convictu hominum deficient occasiones, in quibus sit necessarius actus dilectionis proximi; sunt enim in quavis Republica, aut communitate quam pluri-
mæ occasiones dissidij, rixæ querelarum, odij, invidentiæ, vindictæ, & similibus; item necessitatis beneficentiæ in temporalibus, & spiritualibus: in quibus necessarius est actus charitatis internus, & formalis erga proximum, sine quo actu difficilimum est,
non

non labi in peccatum. Et ideo ea obligatio diligendi proximum actu interno, & formali, quamvis dicatur esse per accidens, scilicet ratione occasionis, nunquam potest deficere talis obligatio, quia moraliter loquendo, nunquam possunt longo tempore deficere tales occasiones.

13. Vtraque conclusio declaratur amplius, explicando, quid intellexerit P. Suarez per illud verbum *Per se*, quod ipse explicat per ea verba *in illo* (actu dilectionis.) *Sistendo propter amandum tantum, sicut diximus de amore Dei.* Et postea subiungit, tunc obligari nos ad actum internum dilectionis proximi, cum occurrunt occasiones, in quibus necessarius est actus dilectionis, vel ad vitandum odium, vel ad conferendum proximo beneficium debitum. Relege textum Suarii num. 3. relatum.

14. Itaque hoc discrimen invenit Suarius inter præceptum diligendi Deum, & diligendi proximum, quod Deum tenemur diligere *propter amandum tantum*, id est quamvis nullæ aliæ circumstantiæ extrinsecæ concurrant; proximum vero non tenemur diligere actu interno *propter amandum tantum*, tenemur tamen illum diligere actu interno, & formali quando occurrunt occasiones vitandi odium, rixam, vel dissidium, & opitulandi in necessitatibus.

15. Ex quibus clarissime patet eum dicendi modum non adversari damnationi, neque formaliter, neque virtualiter. Conformamur enim decreto, dum dixerimus teneri nos ad diligendum proximum actu interno, & formali in occasionibus, in quibus debemus ei beneficium impendere, aut in quibus teneamur odium, & dissidia vitare. Neque ad hanc conformitatem cum decreto requiritur, quod dicamus, teneri nos ad diligendum proximum extra eiusmodi occasiones;

ita ut debeamus amare præcise *propter amandum*: quia id non postulat decretum.

16. Proccedit ergo decretum contra eos, qui dixerunt, sufficienter impleri præceptum dilectionis proximi, si succurramus ei ex motivo alio extrinsecæ, V. g. ex motivo inanis gloriæ, aut alio simili. Qui dicendi modus merito damnatur, quia non diligit actu interno, & formali proximum, qui ei succurrit ex motivo inanis gloriæ; hic enim actus est vitiosus, & actus dilectionis proximi, qui præcipitur, est actus honestus, & Deo gratus.

CAPVT III.

Mens Sancti Thomæ declaratur.

SYMMARIVM.

Referuntur textus S. Thomæ. n. 17. & 18.

Alia sunt de necessitate, alia de perfectione charitatis. n. 19.

Esse de perfectione, non de necessitate charitatis absolute, actum dilectionis internum erga inimicum, num. 20.

Quidquid officij tenetur quis exhibere inimico, tenetur etiam exhibere cuilibet proximo. n. 21.

Quod explicuit S. Thomas per terminum [absolute] explicarunt alij per terminum [per se] n. 22.

Quid sit illa preparatio animi ad diligendum proximum motu interno in necessitate? Ex Caietano, Arauxo; & Granado. n. 23. & seqq.

Obligatio diligendi proximum actu interno est iuxta S. Thomam pro occasionibus necessitatis. n. 26.

Concordia sententiæ S. Thomæ cum hoc decreto. n. 27.

ces-

17. **P**RO pleniori intelligentia huius materiæ, operæ præteritum est examinare, quid in ea censet S. Thomas. Hic enim 2. 2. q. 25. *S. Tho.* Art. 8. corpore, agens de obligatione diligendi inimicum, ait: *Alio modo potest accipi dilectio inimicorum quantum ad naturam, scilicet in uniuersali: & sic dilectio inimicorum est de necessitate charitatis; ut scilicet aliquis diligens Deum & proximum, ab illa generalitate dilectionis proximi inimicos suos non excludat.* Iuxta quam sententiam peccat, qui à communi dilectione excludit inimicum. Et videtur supponere S. Thomas, quod sit de necessitate charitatis elicere eum actum internum dilectionis proximi in uniuersali.

18. Deinde subiungit S. Thomas. *Tertio potest considerari dilectio inimicorum in speciali; ut scilicet aliquis in speciali moveatur motu dilectionis ad inimicum. Et istud non est de necessitate charitatis absolute: quia neque etiã moveri motu dilectionis in speciali ad quoslibet homines singulariter, est de necessitate charitatis; quia hoc esset impossibile. Est tamen de necessitate charitatis secundum preparationem animi, ut scilicet homo habeat animum paratum ad hoc, quod in singulari inimicum diligeret, si necessitas occurreret. Sed quod absque articulo necessitatis, homo etiam hoc actu impleat, ut diligit inimicum propter Deum, hoc pertinet ad perfectionem charitatis.*

19. In quibus verbis aliqua notanda veniunt, quæ pertinent ad rem nostram. Primum, S. Thomam distinguere inter ea, quæ sunt de necessitate charitatis, & ea, quæ sunt de perfectione charitatis.

20. Secundum, de perfectione charitatis esse elicere actum dilectionis internum erga inimicum; non tamen esse de necessitate charitatis ab-

solute, quod moveatur motu interno dilectionis erga inimicum. Quid autem operetur terminus ille *absolute*, mox dicam. Probat autem S. Thomas, id ita esse; quia si teneretur homo moveri motu interno dilectionis erga inimicum; teneretur idem præstare circa omnem hominem in singulari: hoc autem non est de necessitate charitatis; cum sit impossibile diligere in singulari omnes, & singulos: ergo neque est de necessitate charitatis moveri motu interno dilectionis erga inimicum.

21. Tertium, quod ex asserto præcedenti colligitur, est, quod docet de affectu interno dilectionis erga inimicum, intelligendum etiam esse de quovis alio proximo. Nam quid quid officij teneretur per se quia ex charitate exhibere inimico, tenetur exhibere cuilibet proximo; & quidquid officij non tenetur per se ex charitate exhibere proximo, neque tenetur exhibere inimico. Et ita sicut homo non tenetur moveri motu interno dilectionis erga inimicum absolute; ita neque absolute tenetur moveri motu interno dilectionis erga quemlibet proximum.

22. Quartum, quid sibi velit terminus *absolute*, explicat S. Doctor, dum ait, hominem habere debere paratum animum, ut diligit motu interno inimicum, vel proximum, si necessitas illum diligendi occurrerit. Et hoc est, quod asserunt illi tres Doctores *Suar.* Suarius, Castro Palao, & Fagundez *Cast. Pa.* supra citati cap. 1. & 2. Nam quod dixit S. Thomas, hominem non teneri moveri motu interno dilectionis erga inimicum (idem est de quolibet proximo in singulari) *absolute*; sed solum si necessitas occurrerit diligendi; id alijs æquivalentibus dixerunt illi, nõ teneri hominem *per se* exercere actum internum dilectionis, sed per accidens, id est, ratione necessitatis occurrentis.

Et

Caicta. 23. Et ideo Caietanus in hunc locum sic explicat sententiam S. Thomæ. Quia regula generalis est, quod præcepta affirmativa, quantum est ex iure naturæ, non obligant nisi in articulo necessitatis, ut Author hic insinuat, & in 4. sent. expresse tenet; ideo nec interior dilectio inimicorum in speciali, nec exterior beneficentia est in præcepto, nisi in articulo necessitatis. Sufficit enim, quod homo sit paratus ad faciendum, quod tenetur secundum Deum, quando, ubi, &c. tenebitur. Quæ præparatio animi est proculdubio in omni habente charitatem; non minus, quam præparatio animi ad martyrium in articulo necessitatis. Et ex his verbis Caietani constat, quid sit illa præparatio animi ad diligendum proximum motu interno in articulo necessitatis: scilicet actus charitatis erga Deum actualiter existens, vel virtualiter perseverans, ratione cuius homo vult implere omnia præcepta, quæcumque illa sint.

Araujo. 24. Magister Araujo circa hunc articulum octavum S. Thomæ faciens summarium doctrinæ huius articuli, sic ait. *Prima conclusio.* Diligere inimicum quantum ad naturam, & in ratione communi proximi, est de necessitate charitatis; diligere vero illum in speciali non est de necessitate charitatis extra casum necessitatis, nisi in animi præparatione.

P. Gra. nado. 25. P. Granada fidelissimus interpres S. Thomæ 2. 2. contrav. 3. tract. 6. disp. 6. num. 2. eodem modo loquitur. Quod ad internum actum amoris spectat, cum illum elicere pertineat ad præcepta affirmativa; & hæc non obligent nisi in specialibus circumstantiis, non tenetur quis positive amare semper inimicum, sed quando occurrerit, quæ prudentis arbitrio talis sit, ut obliget etiam comparatione inimici. Tenebitur itaque quis inimicum

amare, quando sic, & non aliter crederetur deponendum esse odium, vel quando esset in extrema necessitate, aut etiam in gravi; tunc enim tenetur quis per se loquendo succurrere proximo, si possit, ac pro inde habere voluntatem succurrendi, quæ quidem voluntas amor est.

26. Ex quibus omnibus constat, sententiam S. Thomæ esse, teneri nos diligere proximum actu interno, & formali in occasionibus, in quibus talis actus est necessarius; non vero extra casus necessitatis.

27. Hinc etiam constat, quomodo concordet sententia S. Thomæ cum hoc decreto: cum enim ex hoc decreto maneat certum, quod tenemur proximum diligere actu interno, & formali, & S. Thomas asserat, quod in casibus necessitatis sublevandæ tenemur diligere proximum actu interno, & formali, patet manifeste, quod eadem est utriusque sententia; maxime cum huiusmodi decretum procedat contra eos, qui dixerunt, præcepto proximum diligendi posse nos satisfacere per solos actus externos; & S. Thomas dicat in casibus necessitatis proximi debere nos moveri motu interno dilectionis proximi. Quæ sententia neque hiliū distant tres illi Authores citati, quos perperam accusat Filguera.

CAPVT. IV.

Quenam sit vera sententia in ea questione, an sit præceptum per se diligendi proximum in singulari, actu interno, & formali?

SUMMARIUM.

Proponitur duplex sensus propositionis, cui additur terminus [Per se] n. 23.

In primo sensu non opponitur decreto, sed est vera num. 31. & conformis D. Thomæ num. 32.

Ex significatione termini per se confirmatur conclusio. num. 33.

In secundo sensu est obligatio per se. num. 34.

Argumenta pro conclusione num. 35. & seq.

Obiectio solvitur. num. 38.

Quomodo sit obligatio per se diligendi proximum in communi? num. 39.

Solvitur instantia. num. 40.

28. **E**X dictis constat, non manere damnatam opinionem Suarij, & aliorum, quæ admittit, teneri nos diligere proximum in singulari actu interno, & formali in necessitatibus occurrentibus, & ideo non *per se*, sed (in sensu explicato) *per accidens*. Restat ergo inquirere, an quamvis non maneat damnata, censenda tamen sit falsa, vel minus probabilis, quoad eos terminos *per se*, & *per accidens*.

29. Et quidem hæc quæstio multum habet de nomine, & modo loquendi. Pro cuius claritate advertendum est, diversas esse has duas propositiones: primam, *Non tenemur per se diligere proximum actu interno, & formali*. Secundam, *Non tenemur per se diligere proximum actu interno, & formali in occasionibus, in quibus proximo debemus succurrere*. Prima enim habet eum sensum, quem explicat Pater Suarez supra relatus, scilicet habendi actum dilectionis *solum propter amandum*, & seclusis occasionibus succurrendi proximo, aut reconciliandi nos cum illo. Iuxta quem sensum poterit dici ea obligatio esse *per accidens*, quia est obligatio diligendi, si occurrat occasio necessitatis sublevandæ, vel odij vitandi.

30. Secunda vero propositio ha-

bet hunc sensum, scilicet etiam si fiat comparatio obligationis diligendi proximum ad occasiones sublevandæ necessitatis proximi, aut odij vitandi, adhuc hanc obligationem non esse obligationem *per se* eliciendi actum dilectionis internam, & formalem.

31. His ita explicatis, dico primo. Prima propositio in sensu explicato vera est, neque opponitur decreto. Quod non opponatur constat ex cap. 2. Quod autem vera sit, patet primo ex discrimine, quod constituit P. Suarez inter obligationem amandi Deum, & obligationem amandi proximum: obligatio enim amandi Deum *per se* est propter amandum, sistendo in eo; obligatio autem amandi proximum non est *per se* propter amandum, sed propter succurrendum, & vitandum odij, rixas, querelas, &c.

32. Patet secundo ex illis verbis S. Thomæ supra relatis: *Vt scilicet aliquis in speciali moveatur motu dilectionis ad inimicum; & istud non est de necessitate charitatis absolute*. Nam quod dicit, non esse de necessitate charitatis *absolute*, idem est, atque non esse de necessitate charitatis, abstrahendo ab eo, quod sint occasiones necessitatis sublevandæ, aut odij deponendi. Abstrahendo enim ab illis occasionibus, neque *absolute* neque *per se* est obligatio charitatis habere eum motum dilectionis internæ.

33. Patet tertio ex ipsa significatione illius termini *per se*: quia quod est propter aliud, non dicitur *per se*. Ita cum datur obligatio ieiunandi, aut abstinendi cibo aliquo propter castitatem servandam; illa non est obligatio *per se* ieiunandi, sed propter aliud, nempe propter virtutem castitatis. Ita etiam non est obligatio *per se* diligendi proximum, quia non est propter amandum præcisse, sed propter

ter aliud, scilicet propter succurrendum in occasionibus necessitatis sublevandæ, aut deponendi odium.

34. Dico secundo. Obligatio diligendi proximum actu interno & formali in occasionibus sublevandæ necessitatis proximi, aut deponendi odium, aut dissidia, est obligatio per se. Et ideo falsa est ea secunda propositio supra posita. Quam conclusionem expressit P. Granado in ultimis verbis supra relatis cap. 3. *Tunc enim tenetur quis PER SE loquendo succurrere proximo, si possit, ac proinde habere voluntatem succurrendi; quæ quidem voluntas amor est.*

35. Probatur primo ex hac ratione P. Granadi. Nam in causa gravis necessitatis proximi est obligatio per se non solum succurrendi exterius, sed etiam volendi succurrere; sed hæc voluntas succurrendi est amor proximi internus, & formalis: ergo respective ad eum casum necessitatis est obligatio per se amandi proximum amore interno, & formali.

36. Probatur secundo. Nam obligatio succurrendi proximo in casu necessitatis est propter exercitiū charitatis: ergo non est propter aliud, quam propter amandum illum taliter: ergo per se tenetur ad amandum illum in tali casu necessitatis. Et confirmatur. Nam id exercitiū charitatis in casu necessitatis proximi est in præscindibile ab amore proximi: si ergo est obligatio per se succurrendi proximo, est etiam obligatio per se à tali amore interno.

37. Idem, quod dixi de casibus necessitatis sublevandæ, dicendum etiam est de casibus, in quibus instat obligatio deponendi odium. In his enim casibus charitas per se vrget ad diligendum proximum. Et quidem in quavis Republica, & Communitate sunt innumeræ occasiones dissidij, rixarum, querelarum, contentionum,

emulationum, & invidentiæ. Est autem difficillimum in his omnibus servare nos innoxios, nisi exerceamus actus dilectionis erga proximos; ad quem actū dilectionis tenemur propterea aliquando sub mortali, & aliquando sub veniali iuxta gravitatem, aut levitatem materiæ. Et sic optime intelligitur illud ex 1. Petri 4. *Mutuam in vobismet ipsis charitatem continuam habentes.* Nam charitas continua petit per se continuationem dilectionis, supposita continuatione occasionum.

38. Dices. Obligatio diligendi proximum in talibus occasionibus, est propter vitandum odium: ergo est propter aliud, & consequenter non est per se. Respondeo, ipsam positivam vitacionem odij esse ipsum dilectionis actum internum & formalem; atque adeo ea obligatio diligendi taliter proximum est obligatio per se, & non propter aliud.

39. Hucusque locuti sumus de dilectione respectu proximi in singulari. Nam respectu proximi in communi est obligatio per se diligendi proximum actu interno, & formali, ut supponit S. Thomas supra citatus illis verbis: *Alio modo potest accipi dilectio inimicorum, quantum ad naturam, scilicet in universalis. Et sic dilectio inimicorum est de necessitate charitatis.* Nam cum primum proponitur homini lex divina, iuxta quam homo tepetur diligere Deum, & proximum propter Deum; id præceptum charitatis per se obligat diligere Deum, & proximum in communi, per actum internum, & formalem; & perseverare in eo actu formaliter, aut virtualiter.

40. Dices, ea obligatio est diligendi proximum propter Deum; ergo est propter aliud, atque adeo non per se. Respondeo, præceptum charitatis indivisibiliter præcipere utrū-

S. Thom

que, atque adeo quantum est ex vi præcepti utrumque præcipit per se. Præterea, si dicatur dilectio proximi esse propter aliud, quia propter Deum; nullum est inconveniens; cum charitas Theologica afficiatur erga proximum propter Deum.

CAPVT V.

Colligitur ex dictis, quæ opinio subiaceat huic damnationi, & quæ non subiaceat.

S V M M A R I V M.

Ex locutionibus Sacra Scriptura colligitur, eas duas propositiones esse merito damnatas. n. 41.

Alia propositio, quæ continetur in damnata. n. 42.

Etiam damnata manet propositio, quæ non extendit actum internum dilectionis ad proximum in singulari, sed solum in communi. n. 44.

Quid de propositione docente, satisfieri præcepto diligendi proximum ab eo, qui illi succurrit solum propter dilectionem Dei. n. 45. & 46.

Quid de propositione afferente, hanc obligationem non esse (per se,) sed per accidens? n. 47.

41. **C**olligitur primo, quam merito iure damnata sint hæc duæ propositiones, decima, & undecima, quæ excludunt ab obligatione charitatis erga proximum actus internos, & formales dilectionis. Nam sine vilo actu interno, & formali dilectionis proximi non salvantur tam multæ locutiones Sacra Scriptura, in quibus exprimitur obligatio diligendi proximum. Luc. 10. Interrogatus legis peritus à Christo D. ille respondit: *Diliges Dominum Deum tuum ex*

toto corde tuo, &c. Et proximum tuum sicut te ipsum. Dixitque illi recte respondisti. 1. Ioan. 4. Hoc mandatum habemus à Deo, ut qui diligit Deum, diligat & fratrem suum. Et ibi. Si sic Deus dilexit nos, & nos debemus alterutrum diligere. Et aliæ quam plures. Cum autem diligere sit actus internus, & formalis, quomodo sine isto potest intelligi præceptum dilectionis proximi toties repetitum?

42. Colligitur secundo, manere damnatam propositionem, quæ asserat, *non violari præceptum charitatis ab eo, qui nullum habet actum dilectionis internum & formalem respectu proximi, neque in singulari, neque in universalis.* Patet. Nam hæc propositio est convertibilis cum propositione 11. ex damnatis. Nam bene valet: [Præcepto proximum diligendi satisfacere possumus per solos actus externos: ergo non violatur id præceptum, quamvis quis nullum eliciat actum internum.] Et similiter bene valet è converso, ut perpendenti patebit. Imo, & vna in altera tuo continetur. Quando autem propositiones tales sunt, evidens est, quod damnata vna, damnatur & altera.

43. Quod autem ea iustissime sit damnata (sive sub his terminis proponatur, sive sub illis, quibus ponitur in decreto) constat ex corollario primo.

44. Colligitur tertio, manere damnatam hanc propositionem, *Proximum in comuni, non vero proximum in singulari, tenemur diligere actu interno, & formali.* Quod corollarium inde constat, quod cum præceptum diligendi proximum non intelligatur solum de proximo in communi, sed etiam de proximo in singulari, modo superius explicato; & hoc decretum loquatur in eodem sensu, in quo loquitur præceptum; fit,

fit, quod hæc damnatio contenta in hoc decreto, loquatur etiam respectu proximi in singulari. Propositio ergo, quæ negat teneri nos diligere proximum in singulari actu interno, formali, damnata manet in vim huius decreti. Et idem dicendum est respectu propositionis 11. quæ etiam de dilectione proximi in singulari intelligitur.

45. Colligitur quarto, quid dicendum sit in hac quæstione, an hæc propositio, *Satisfacit præcepto diligendi proximum, qui illi succurrit in necessitate, non propter dilectionem ipsius, sed solum propter dilectionem Dei*, subiaceat huic damnationi? Et pro parte affirmativa videtur urgere; quod in obiecto huius propositionis videtur deficere actus internus, & formalis dilectionis proximi, quod est contra propositionis decimæ damnationem: & quod videtur affirmari, impletio præcepti per solum actum externum succurrendi: quod est contra damnationem undecimæ.

46. Sed dicendum est, hanc propositionem non subijci damnationi. Et ratio est. Nam diligere actu interno, & formali est velle bonum alicui: sed qui vult succurrere proximo propter dilectionem Dei, vult bonum proximo actu interno, & formali voluntatis: ergo in eo casu non deficit actus internus, & formalis. Et ideo. P. Granado 2. 2. contr. 3. tract. 6. disp. 6. n. 2. dixit: *Tunc enim tenetur quis per se loquendo, succurrere proximo, si possit, ac proinde habere voluntatem succurrendi; quæ quidem voluntas amor est.* Neque obest, quod obiectum formale motivum sit ipse Deus: nam actus veræ charitatis erga proximum habet pro obiecto motivo formali ipsum Deum; & pro obiecto materiali ipsum proximum; & tamen

est perfecta dilectio proximi.

47. Colligitur quinto non subiacere huic damnationi hæc propositio; *Tenemur diligere proximum in singulari actu interno; & formali per accidens, scilicet in occasionibus necessitatis sublevanda, vel toleranda; non vero [per se]* id est, extra occasiones necessitatis. Patet hæc assertio ex dictis cap. 2. & 3.

DISERTATIO IX.

An divites seculares excusentur ab obligatione erogandi elemosynam, ex eo quod cavere dicantur superfluis statui.

CAPVT. I.

Refertur opinio damnata, & quibus autoribus attribuitur; & præmittuntur alia.

SUMMARIVM.

Quibus Authoribus attribuitur propositio damnata. num. 1.

Quare abstinendum sit à quadam quæstione. num. 2.

Quæ sint necessaria, & quæ superflua ad naturam, & ad statum. n. 3.

Quotuplex sit necessitas? num. 4.

Quid sit necessitas gravis. n. 5. & 6.

Qui sit necessitas communis num. 7.

An ad gradum extremae necessitatis reducatur necessitas evidenter urgens? num. 8.

Quomodo in extrema necessitate sit gravis obligatio succurrendi? n. 9.

An